

Leppävirran kunnan kotouttamisohjelma

2021-2024

KOTOUTTAMISTYÖRYHMÄ 18.2.2021

Hyväksytty valtuustossa 3.5.2021 § 20.

Sisällys

JOHDANTO.....	2
1 KOTOUTTAMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT.....	3
1.1 Taustalla kotouttamislaki.....	3
1.1 Maahanmuuttajat Leppävirralla	4
1.2 Monikulttuurinen Leppävirta tulevaisuudessa	5
2 KOTOUTUMISTA TUKEVAT TOIMET	6
2.1 Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet.....	6
2.2 Viranomaisten vastuu kotoutumista edistävästä toimista	6
2.3 Kotouttamislain mukaiset määritelmät	7
2.4 Tulkkipalvelut.....	8
3 MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT	9
3.1 Leppävirran kunnan palvelut.....	9
3.2 Valtion palvelut	15
3.3 Kolmannen sektorin toimijat	17
4 KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA.....	18

JOHDANTO

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) velvoittaa kuntia laatimaan kotouttamisohjelman kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kotouttamisohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan neljän vuoden välein. Leppävirran kunnan edellinen kotouttamisohjelma on tehty vuosiksi 2016 – 2019. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Kotoutumissuunnitelma on suunnitelma siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, maahanmuuttajille tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, ja että kunnan henkilöstön osaamista kotouttamisessa kehitetään.

Paikallisten toimijoiden ja viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kansainvälistyminen ja sen tuomat haasteet sekä mahdollisuudet koskevat myös Leppävirran kuntaa. Kunnilla on suuri merkitys asenne- ja kansainvälisyyskasvatuksessa, ja erityisen suuri merkitys on paikallistasolla tapahtuvassa kotouttamisessa. Leppävirran visiona on *"Leppävirta 2030 – elinvoimaa, kasvua, monipuolisia palveluita ja hyvinvointia"*. Kansainvälistyminen palvelee kuntamme tulevaisuudensuunnitelmia ja auttaa väestökehityksen tuomiin haasteisiin. Kunta haluaa panostaa elinkeinoelämän vetovoimaisuuteen, mikä on tärkeä tavoite myös ulkomaalaistaustaisten kuntalaisten työllistymisen ja sen myötä kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Tämän lisäksi on huolehdittava kunnan kotouttamistoimien riittävydestä ja toimivuudesta arvojemme mukaisesti, eli *avoimesti, oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti*.

Tämä kotouttamisohjelma päivittää edellistä ohjelmaa ja toimii viranomaisten ja työntekijöiden työkaluna arkisessa työssä. Viime vuosina Leppävirralle on muodostunut kotouttamistyöhön toimivia käytäntöjä ja palveluja on kehitetty maahanmuuttajien tarpeisiin. Leppävirran kunnan toimialat ja muut lähimmät yhteistyökumppanit ovat osallistuneet myös tämän ohjelman laatimiseen. Kotouttamisryhmään on nimetty edustajat Leppävirran Kiinteistö Oy:stä, sosiaali- ja terveydenhuollosta, perusopetuksesta, ja varhaiskasvatuksesta, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista sekä Setlementti Ukonhattu ry:stä sekä Leppävirran seurakunnasta.

1 KOTOUTTAMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT

Taustalla kotouttamislaki

Laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Kotoutumislain (1386/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta ottaa osaa aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumislain piiriin kuuluvat kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt lukuun ottamatta lyhytaikaista maassa oleskelua.

Kotouttamislain vaikutukset ulottuvat myös laajemmin yhteiskunnan eri tasoille. Lain tavoitteet ja vaikutukset liittyvät kulttuurisesti moniarvoisen, etnisesti tasa-arvoisen, vastavuoroisen ja suvaitsevan yhteiskunnan kehittämiseen. Kotouttamislainsäädäntö pohjautuu hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseen ohjelmaan kirjattuihin tavoitteisiin.

Kotouttamislaisissa säädetään myös kotouttamistoimenpiteistä ja vastuunjaosta eri viranomaisten kesken. Kunnalla ja työ- ja elinkeinoviranomaisella on suurin rooli kotouttamistyössä. Laissa säädetään myös muun muassa kunnan saamista korvauksista lain 2§ 2 ja 3 momentin mukaisten henkilöiden kotouttamisessa.

Keskeiset käsitteet

- *Kotoutumisella* tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.
- *Kotouttamisella* tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.
- *Maahanmuuttaja* on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä. Ulkomaalainen on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Ulkomaalainen voi olla jonkin toisen maan kansalainen tai kansalaisuutta vailla oleva.
- *Pakolainen* on henkilö, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Hän on paennut kotimaastaan ihmisoikeusrikkomuksia, sota ja levottomuuksia. Hän on joutunut jättämään kotimaansa, koska hänellä on perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi. Pakolaista vainotaan hänen alkuperänsä, kansallisuutensa, uskontonsa, yhteiskunnallisen ryhmänsä tai poliittisen mielipiteensä perusteella. Ulkomaalaislaissa pakolaisella tarkoitetaan ainoastaan niitä, jotka ovat saaneet Geneven pakolaissopimuksessa määritellyn turvapaikan eli pakolaisen statuksen. Yleiskielessä pakolaisella viitataan usein kaikkiin niihin, joilla on suojeluperusteinen oleskelulupa.
- *Turvapaikanhakija* on henkilö, joka hakee turvaa vieraasta valtiosta. Suomesta turvapaikkaa hakeva voi hakea sitä heti rajalta tai maahantulon jälkeen poliisilta. Turvapaikanhakijalle voidaan myöntää pakolaisstatus, joka perustuu henkilökohtaiseen vainoon tai oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella, kun häntä uhkaa epäinhimillinen kohtelu kotimaassaan. Oleskeluluvan voi saada myös humanitaarisen suojelun perusteella, mikäli hakijan lähtömaan tilanne on sellainen, että se voi johtaa kenen tahansa joutumiseen oikeudenloukkausten tai erottelemattoman väkivallan kohteeksi. Suomen lain mukaan hakijalle voidaan myöntää oleskelulupa myös yksilöllisistä inhimillisistä syistä tai tilapäinen oleskelulupa.

- *Paluumuuttaja* on ulkomaalainen, joka on pidemmän tai lyhemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen

Kotoutumislain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kotoutumisohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava myös siitä, että

- kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille
- maahanmuuttajille kotoutumislaissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää ja
- kunnan henkilöstön osaamista kotouttamisessa kehitetään

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä (KotoL 30 §). Kunnan on huomioitava kotouttamisohjelman toimenpiteet vuosittain laatimaansa talousarvion ja -suunnitelmaan.

1.1 Maahanmuuttajat Leppävirralla

Vuoden 2020 alussa Leppävirralla oli 9 454 asukasta, joista 129 vakinaisesti Leppävirralla asuvia ulkomaan kansalaisia. Ulkomaan kansalaisten prosentuaalinen osuus oli 1,3 prosenttia. Vieraskielisiä kunnassa asui 200. Osalla kunnassa asuvista vieraskielisistä on jo Suomen kansalaisuus ja he ovat asuneet Suomessa pitkään. Vanhojen tilastojen tarkastelu osoittaa, että maahanmuuttajataustaisten väestökehitys kulkee vastakkaiseen suuntaan muun suomalaisen väestön kanssa myös Leppävirralla. Vuonna 2009 ulkomaan kansalaisia asui kunnassa 98 ja vieraskielisiä 126. Ulkomaalaistaustaisten osuus on lisääntynyt kymmenessä vuodessa 32 % ja vieraskielisten määrä jopa 58 %. (Taulukko 1)

Leppävirralaiset maahanmuuttajat tulevat monipuolisesti eri taustoista. Kunta on vastaanottanut kahtena vuonna kiintiöpakolaisia Syyriasta. Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen 10 henkilön vastaanotosta 13.6.2016 ja kunnanhallitus 3.12.2018 samasta määrästä syyrialaisia kiintiöpakolaisia. Kiintiöpakolaisia on muuttanut Leppävirralle joulukuussa 2016 ja elokuussa 2019.

Taulukko 1 Maahanmuuttajat Leppävirralla 2019

2019	
Vieraskielisiä	200
Vieraskielisten osuus, %	2,1
Ulkomaan kansalaisia	129
Ulkomaan kansalaisten osuus, %	1,3

(www.tilastokeskus.fi)

1.2 Monikulttuurinen Leppävirta tulevaisuudessa

Kotouttamisohjelma muodostuu Leppävirran kunnan tarpeista ja lähtökohdista. Leppävirran strategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 7.5.2018 ja kunnan visioksi muotoutui Leppävirta 2030 – elinvoimaa, kasvua, monipuolisia palveluita ja hyvinvointia. Maahanmuutolla voidaan tavoitella vision kuvaamia tavoitteita, jos onnistumme maahanmuuttopolitiikassamme ja kotouttamisen järjestämisessä. Kotouttamisessa tulisi huomioida myös työperäiset maahanmuuttajat ja paluumuuttajat. Kunnan päästrategiaa tulee tarkastella monipuolisesti kaikkien kuntalaisten myös maahanmuuttajien näkökulmasta.

Päästrategia

Leppävirta

- on houkutteleva Kuopion kaupunkiseudun maaseutukunta, joka toimii yhteistyössä talousalueensa kuntien kanssa
- tarjoaa kehittyvän toimintaympäristön yrityksille ja monipuoliset työllistymisen ja asumisen mahdollisuudet
- edistää kuntalaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallistumisen sekä omatoimisuuden mahdollisuuksia
- panostaa liikunta- ja harrastusmahdollisuuksiin, hyvinvointi- ja luontomatkailuun sekä terveyden edistämiseen
- lapsiystävällinen kunta, jossa on hyvät sivistyspalvelut
- tarjoaa hyvää elämän laatua ja turvallisuutta

Strategian painopistealueet

- Houkutteleva asuinpaikka
- Hyvät palvelut
- Vahva elinkeinoelämä
- Toimiva kuntaorganisaatio

Kotouttamistyöryhmä arvioi strategiaan pohjaten 24.11.2020 seuraavia suunnitelmia ja tavoitteita lähitulevaisuuden suuntaviivoiksi ja monikulttuurisen Leppävirran tukemiseksi:

Kaksisuuntaisen kotouttamisen onnistumiseksi on tärkeää positiivinen ja onnistumisia esiin nostava viestintä. Suunnitelmana on tehdä yhteistyötä paikallisen median kanssa ja edistää kuntalaisten välistä vuoropuhelua sekä varmistaa kuntapäätäjien riittävä tiedottaminen.

Lisäksi yhteisesti jaettu tavoite on saada Leppävirran kuntaan asettumaan uusia kuntalaisia ja erityisesti lapsiperheitä. Tämä liittyy myös vahvasti kunnan haluun tulla nähdyksi houkuttelevana asuinpaikkana.

Samaan aikaan on huomioitava kunnan alueen työllistymisen mahdollisuudet. Niin Leppävirran kunta kuin kunnan alueella toimivat palveluntuottajat ja järjestöt tarvitsevat henkilöstöä esimerkiksi hoivan tehtäviin. Täsmäkoulutus tai -rekrytointi olisi mahdollisesti tehokasta.

Tarvitaan kohtaamista ja ymmärrystä siitä, että kotouttamisohjelma koskee kaikkia kuntalaisia ja kunnan toimijoita.

2 KOTOUTUMISTA TUKEVAT TOIMET

2.1 Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Kotoutumista edistäviä palveluja ovat seuraavat:

- maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa
- annetaan tietoa palvelujärjestelmästä ja kotoutumista edistävästä toimenpiteistä. Sisäministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta - kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja muut viranomaiset antavat ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä
- alkukartoitus
- kotoutumissuunnitelma
- kotoutumiskoulutus
- omaehtoisen opiskelun tukeminen (toisella asteella opiskelu työttömyysetuudella)
- muut kotoutumista edistävät toimenpiteet ja palvelut
- ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Osa edellä mainituista palveluista on lisäksi kuvattu tarkemmin kohdassa 2.3.

2.2 Viranomaisten vastuu kotoutumista edistävästä toimista

Valtioneuvosto päättää valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Sisäministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta. TEM ohjaa maahanmuuttovirastoa ja ELY-keskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä. ELY-keskusten tehtävänä on vastata alueellisesti maahanmuuttajien vastaanoton, yhteiskuntaan ja työelämään kotouttamisen suunnittelusta, ohjauksesta ja seurannasta. Se tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista.

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä. Työ- ja elinkeinotoimisto huolehtii yhdessä ELY-keskuksen kanssa työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kunnalla on vastuu kotouttamisohjelman laatimisesta yhteistyössä työvoima- ja muiden viranomaisten kanssa. Kunta ja ELY-keskus sopivat pakolaisten vastaanotosta sekä kotouttamisen ja vastaanoton kustannusten korvaamisesta. Kunnan tehtävänä on huolehtia maahanmuuttajien asumis-, sosiaali- ja terveyspalveluista sekä muista kunnan palveluista, kuten kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimen palveluista. Lisäksi kunta huolehtii maahanmuuttajien perusopetuksesta. Kunnan eri viranomaiset tekevät yhteistyötä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kunta huolehtii kansainvälisyyskasvatuksesta ja kahdensuuntaisesta kotouttamisesta.

2.3 Kotouttamislain mukaiset määritelmät

Ohjaus ja neuvonta. Kotoutumislain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) sekä muiden viranomaisten on huolehdittava asianmukaisen ohjauksen ja neuvonnan antamisesta liittyen kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin sekä työelämään. Kotoutumislain tarkoituksena on vahvistaa hallintolain yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttajia koskeissa asioissa (KotoL 8 §, hallintolaki 8 §). Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa ja vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin. Neuvonta on maksutonta. Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta sekä palveluista tiedottaminen vaativat joustavia ja myös uudenlaisia työmuotoja sekä tehokasta viranomaisten välistä yhteistyötä. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Kotoutumislainsäädännössä tarkoitettuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi Maahanmuuttovirasto, Kansaneläkelaitos, työvoimaviranomaiset ja verohallinto.

Alkukartoitus. Kotoutumislain määrittelemässä alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Jokaiselle TE-toimistossa asioivalle maahanmuuttaja-asiakkaalle tehdään alkukartoitus osana TE-toimiston alkuvaiheen palvelua. Kunta tekee aina alkukartoituksen niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole TE-toimiston asiakkaita, eivätkä ole hakeutumassa asiakkaita ja joiden toimeentulo perustuu pääosin toimeentulotukeen. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Tavoitteena on ohjata maahanmuuttaja joustavasti ja tarvelähtöisesti sellaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin, jotka edistävät hänen pääsyään suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea hänen mahdollisuuksiaan hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma korvaa työttömän työnhakusuunnitelman.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Kotoutumissuunnitelman

laatiminen käynnistetään alkukartoituksen perusteella viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus. Kotoutumissuunnitelmien yhteiskesto on pääsääntöisesti enintään kolme vuotta ensimmäisen suunnitelman allekirjoittamisesta. Kotoutumissuunnitelma-ajan ei kuitenkaan lasketa kuluvan, mikäli suunnitelmaa ei ole voitu tilapäisesti toteuttaa vamman, sairauden tai äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä. Jos maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä, voidaan kotoutumisaikaa pidentää enintään kahdella vuodella. Tällöin kotoutumissuunnitelman kesto voi olla enintään viisi vuotta. Päätöksen suunnitelmakauden pidentämisestä tekee TE-toimisto. TE-toimisto päättää myös kotoutumissuunnitelman muuttamisesta tai keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin.

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman tai perheen kotoutumissuunnitelman, jos asiakkaan tilanne sitä edellyttää (KotoL 15–16 §). Leppävirralla maahanmuuttajalasten varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa kotoutumisenäkökulma huomioiden ja toimii samalla kotoutumissuunnitelmana. Perhepalveluiden sosiaalityöntekijä arvioi vanhempien lasten kotoutumissuunnitelman tarpeen.

Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuuden ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen ja ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä ja yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Voi olla myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Luku- ja kirjoitustaidon opettamisesta vastaa vapaa sivistystyö. Varkaudessa Soisalo Opistolla luku- ja kirjoitustaidon kurssuja on järjestetty kesästä 2020 alkaen.

2.4 Tulkkipalvelut

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaistahossa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen tulkitsemis- ja kääntämisvelvollisuus ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn. (KotoL 5 §)

Maahanmuuttajalle on informaatiota annettaessa käytettävä tulkki- ja käännöspalveluja hallintolaissa säädetyllä tavalla. Erityisesti tulkki- ja käännöspalveluja tulee käyttää maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa ja tarkistettaessa. Leppävirran kunta ostaa tulkkipalvelut Tultra

Oy:itä. Viranomaisten tulkkilaukset maahanmuuttaja- asiakastyöhön tehdään viranomaisten toimesta osoitteessa www.tultra.fi

3 MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT

3.1 Leppävirran kunnan palvelut

Tähän kotouttamisohjelmaan on kirjattu Leppävirran kunnan palveluja, jotka erityisesti liittyvät maahanmuuttajien arkielämään ja sen tukemiseen.

"Tavoitteenamme on terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden turvaaminen kotoutumisen kaikissa vaiheissa"

Perusturvan palvelut

Leppävirran kunnan perusturvaosasto järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon. Sosiaalihuollon palvelut tuottaa kunta itse ja perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Kysteriliikelaitos, jolla on terveysasema Leppävirralla. Erikoissairaanhoidosta vastaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja lisäksi ns. peruserikoissairaanhoitoa on tarjolla Varkauden sairaalassa.

Leppävirran kunnan perusturvaosasto on kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaava viranomaistaho. Kunnan on mahdollistettava oman henkilöstönsä osaamisen kehittäminen ja päivittäminen sekä huolehdittava tulkkipalvelujen käyttämisestä viranomaisasiointissa. Lisäksi erilaiseen asiointiin liittyvää sanastoa ja ohjeita käännetään tarvittaessa maahanmuuttajien omalle kielelle.

Seuraavaksi käydään läpi Leppävirran sosiaali- ja terveyspalveluita maahanmuuttaja-asiakkaan näkökulmasta.

Sosiaalipalvelut Sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilön ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista ja yhteisöjen toimivuutta. Sosiaalityön palveluihin kuuluu lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, vammaispalvelut sekä aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki. Sosiaalipalvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää yksityisten henkilöiden, perheen ja yhteisön turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalitoimessa maahanmuuttaja-asiakkaan palveluiden tarve kartoitetaan yksilöllisesti ja jaetaan perustietoa yhteiskunnan palvelujärjestelmistä.

Kotoutumisohjaus Leppävirran sosiaalipalveluihin kuuluu kotoutumisohjaus, jonka henkilöstö hankitaan Varkauden kaupungilta ja työpanoksesta tehdään sopimukset vaihtuvien tilanteiden mukaan. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Kotoutumisohjaaja tarjoaa kotoutumislain määrittelemää neuvontaa ja ohjausta. Ohjausta annetaan muun muassa asumisen, sosiaaliturvan, koulutuksen, viranomaisasiointin ja vapaa-ajan harrasteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjausta tarjotaan oleskeluluvan saaneille kuntalaisille. Kotoutumisohjaus kestää lähtökohtaisesti kotoutumisajan eli tarvittaessa 3-4 vuotta Suomeen muuttamisesta, mutta tarvittaessa asiakkaana voivat olla myös pidempään Suomessa asuneet maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat edelleen ohjausta. Kotoutumisohjaaja työskentelee myös yhteistyössä eri viranomaisten ja tahojen kanssa, joiden asiakkaana kunnassa asuva maahanmuuttaja on.

Maahanmuuttajan oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Henkilöllä, jolla on Suomessa vakituinen asuinkunta, on oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin

kansalaisuudesta riippumatta. Välttämätön toimeentulo turvataan kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille. Kiireellistä sairaanhoitoa on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta.

Kunnan rooli kotouttamisessa on erityisen merkityksellinen alaikäisten ja perheiden kohdalla. Perheelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma ja järjestetään tuettu asuminen riittävin ohjausresurssein.

Perhetyötä ja sosiaaliohjausta on tarjolla perheille sekä tehostettua perhetyötä lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Maahanmuuttajaperheille luodaan perhetyön avulla käsitys suomalaisesta perhe-elämästä ja siihen liittyvistä tavoista ja lainsäädännöstä. Perhetyössä käytetään tarvittaessa tulkkia.

Perheneuvola Kasvatus- ja perheneuvonnan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja nuorten myönteistä kehitystä järjestämällä: 1. ohjausta, neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä sekä 2. tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa. Perheneuvola osallistuu myös yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa lasten huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvien selvitysten tekemiseen.

Terveydenhuolto. Maahanmuuton alkuvaiheessa ja kotoutumisessa ovat sekä sosiaali- että terveyspalvelut keskeisessä roolissa. Tavoitteena on erilaisten maahanmuuttaja-asiakkaiden terveyden ja toimintakyvyn turvaaminen, sekä kotoutumisen tukeminen. Asiakkaita ohjataan ja motivoidaan terveyspalvelujen käyttöön. Palvelut järjestetään ns. peruspalveluina terveysasemalla mutta pakolaistaustaiset tarvitsevat usein myös laajamittaisesti erilaisia terveydenhuollonpalveluja.

Terveydenhuollossa tehdään pakolaisille alkutarkastus terveydenhoitajan ja lääkärin toimesta kahden viikon kuluessa maahan muutosta. Terveystarkastuksessa kartoitetaan mahdolliset perussairaudet sekä tarttuvat taudit ja varmistetaan rokotussuoja. Tavoitteena on myös ehkäistä, tunnistaa ja hoitaa psyykkisiä ongelmia, sillä maahanmuuttoon erityisesti pakolaisilla voi liittyä mielenterveyden riskitekijöitä. Erityisesti vieraan kielen ja kulttuurin tuomat vaikutukset tulee huomioida maahanmuuttajien ja pakolaisten kanssa asioidessa. Tulkkipalveluja on mahdollista käyttää ja vielä vuosiakin maahantulon jälkeen voi olla tarvetta tulkkipalveluille, jotta asiat tulevat ymmärretyksi.

Leppävirran terveysasema tarjoaa asukkailleen ja maahanmuuttajille sairaanhoitopalveluita (mm. lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanottopalvelut, mielenterveyspalvelut), äitiys- ja neuvolapalvelut, koulu – ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut, puheterapeutin – ja fysioterapeutin palvelut sekä suun terveydenhuollon palvelut. Tarvittaessa asiakkaat voidaan ohjata erikoissairaanhoitopalveluiden piiriin. Alkutarkastuksen jälkeen terveyspalvelut toimivat samalla tavalla kuin muillakin Leppävirran kunnan asukkailla. Tärkeää on neuvoa ja tukea maahanmuuttajia terveyspalvelujen käyttöön, jotta he hakeutuvat palvelujen piiriin jo varhaisessa vaiheessa.

” Perusopetuksen tavoitteena on, että maahanmuuttajaoppilaat integroituvat suomalaiseen kouluun ja saavat riittävän kielitaidon sekä oppimisvalmiudet jatkoa varten ”

Perusopetus

Maahanmuuttajaoppilaan muuttaessa kuntaan perusopetuksessa kartoitetaan lapsen ja perheen tilanne sekä kartoitetaan osaamis pohjaa sopivien oppimistavoitteiden asettamiseksi. Alkuvaiheessa työskentelyssä käytetään apuna tulkkia koulun käytänteiden opastamiseksi.

Yksilöllisen harkinnan perusteella oppilaille pyritään järjestämään paikka valmistavassa opetuksessa. Valmistava opetus järjestetään yhteistyössä Varkauden kaupungin kanssa. Tavoitteena on, että oppilas saavuttaa mahdollisimman hyvän kielitaidon ja muut tarvittavat valmiudet peruskouluopetukseen siirtymiseksi. Valmistavalla opetuksella saadaan myös maahanmuuttaja lapsen todellinen kouluikä selvitettyksi. Valmistavaa opetusta on oikeus saada 6-10 – vuotiailla lapsilla vähintään 900 tuntia ja yli kymmenvuotiailla vähintään 1 000 tuntia vuodessa. Valmistava opetus järjestetään yhteistyössä Varkauden kaupungin kanssa.

Järjestettäessä valmistavaa opetusta lähikunnassa Leppävirran kunnan oppilaalle kirjataan oma opinto-ohjelma. Tavoitteena on integroitua vähitellen oman kunnan kouluun jo valmistavan opetuksen aikana. Valmistavan koulutuksen päätyttyä oppilas sijoittuu kouluun luokalle, joka on mahdollisimman lähellä hänen ikätasoaan.

Kun oppilas siirtyy omaan lähikouluun, kartoitetaan vuosiluokkaan sitoutumattoman opetuksen tarve. Perusopetuksen aikana pyritään tarjoamaan S2-tunteja sekä ohjaajapalveluja yksilöllisen harkinnan mukaan. Valmistavan opetuksen puuttuessa oppilas aloittaa oman kunnan koulussa hänelle räätälöidyn opinto-ohjelman mukaan. Mikäli kuntaan tulee nuoria aikuisia maahanmuuttajia, joilta puuttuu perusopetusta vastaavat opinnot, tulee heidän perusopetusmahdollisuutensa selvittää yhteistyössä lähikuntien kanssa. Lukio toisen asteen opiskelupaikkana tarjoaa mahdollisuuden opiskella Leppävirralla peruskoulun jälkeekin.

Kotoutumisohjaaja järjestää maahanmuuttajaoppilaille läksyapua viikoittain Leppäkertun koululla. Lasten kanssa tehdään läksyjä sekä lisätehtäviä kielen oppimisen tehostamiseksi. Läksykerho on vapaaehtoinen. Opettajat tiedottavat perheitä ja ohjaavat tukea tarvitsevat oppilaat mukaan toimintaan.

Oppivelvollisuusiän ylittäneet nuoret siirtyvät opiskelemaan aikuisten perusopetukseen oman tilanteen mukaan TE-palveluiden ohjaamana. Tällä hetkellä aikuisten perusopetusta tarjotaan Kuopiossa Kuopion kansalaisopistossa sekä Pohjois-Savon opistossa.

"Lapsille järjestetty tarkoituksenmukainen päivähoitopaikka mahdollisimman nopeasti. Yhteistyö perheen kanssa on vuorovaikutteista ja vanhemmuutta tukevaa ja arvostavaa."

Varhaiskasvatus

Leppävirran taajaman alueella varhaiskasvatus toteutetaan Kirkonkylän päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä esiopetuksena Leppäkertun koululla Omenatarhan esikoulussa. Lapset ohjataan lähipäiväkoteihin, jotka sijaitsevat kirkonkylän lisäksi Timolassa, Sorsakoskella ja Oravikoskella. Maahanmuuttajalasten päivähoito järjestetään integroituna oman ikätason mukaisissa ryhmissä riittävät tulkki- ja avustajatarpeet huomioiden. Maahanmuuttajalasten kotoutumisessa riittävällä varhaiskasvatuksella on suuri merkitys. Leppävirran varhaiskasvatus tekee yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa myös maahanmuuttajalasten asioissa. Esimerkiksi puheterapeutti voi vieraila päiväkodilla, jonne hänelle ja lapselle järjestetään oma tila tapaamisia varten.

Suomen kieltä opiskellaan eriytetyissä kielituokioissa ja apuna käytetään kuvaohjausta. Tuokiot voivat tapahtua pienryhmissä tai kahdestaan aikuisen kanssa. Erityisopettaja on mukana tukemassa vieraskielisten lasten suomen kielen oppimista.

Käytännössä tärkeitä ja huomioitavia asioita arjen toimivuudessa ovat muun muassa tulkin läsnäolo lapsen asioista keskusteltaessa vanhempien kanssa. Lisäksi työnantajan tulee tukea ja kouluttaa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa vastaanottamaan erilaisesta kulttuurista saapuvia perheitä yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi.

Opastusta oman työelämäpolun löytämiseksi"

Työllisyyspalvelut

Kunnan työllisyyspalveluista työnhakijat saavat neuvoja sekä ohjausta töiden hakemiseen ja urasuunnittelun tekemiseen. Työllisyyskoordinaattori neuvoa työnhakemusten tekemisessä sekä auttaa kartoittamaan työpaikkoja ja työkokeilupaiikkoja alanvaihtajille. Työllisyyspalveluista saa apua myös TE-palveluiden sähköisen asiointin käyttämiseen. Lisäksi erilaisissa koulutuksissa olevia voidaan auttaa työharjoittelupaikkojen hakemisessa.

Työllisyyspalveluissa koordinoidaan kunnan omaa palkkatukityöllistämistä. Kunta työllistää omiin työyksiköihinsä pääasiallisesti leppävirtalaisia henkilöitä, joiden työttömyys on pitkittynyt. Ensisijaisena kohderyhmänä ovat työmarkkinatukea yli 300 päivää työttömyyden perusteella saaneet. Palkkatukityöllistämässä lähdetään liikkeelle työnhakijan omista tarpeista. Palkkatuella tuetun työn tarkoituksena voi olla esim. työnhakijan ammatillisen osaamisen kehittäminen. Työllisyyskoordinaattori kartoittaa työnhakijalle sopivia työtehtäviä kunnan yksiköistä. Palkkatukityöjakson aikana koordinaattori auttaa työnhakijaa suunnittelemaan jatkopolkuja ja hakemaan työpaikkoja avoimilta työmarkkinoilta.

Työllisyyspalveluissa ohjataan myös maahanmuuttaja-asiakkaita tarvittavat tulkkitarpeet huomioiden ja ohjataan työnhakijat kieli- sekä ammatillisiin koulutuksiin työllisyyden edistämiseksi. Yhteistyötä tehdään kunnan kotoutumisohjauksen ja alueen työllisyyspalveluita täydentävien kehityshankkeiden kanssa.

”Inhimillisiä kohtaamisia ja aktiivista arkea”

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tavoite maahanmuuttajien kotouttamisessa on tarjota mahdollisuuksia saada kosketus paikallisiin asukkaisiin ja viettää aktiivista arkea. Ihmiset voivat taustastaan riippumatta osallistua toimintaan tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä samalla säilyttäen oman kulttuuri-identiteettinsä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta tukee monipuolisesti avustuksilla liikuntaa, kulttuuria ja kylätoimintaa sekä tapahtumia. Yhdistykset toteuttavat monipuolista, yhteisöllistä harrastustoimintaa johon kaikki ovat tervetulleita mukaan. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat kaikkien käytettävissä koko kunnan alueella. Leppävirralla kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin kuuluvat kirjasto, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, lastenkulttuuri, museo, nuorisopalvelut. Leppävirralla on erityisen monipuoliset mahdollisuudet sekä omatoimiseen että ohjattuun liikuntaan.

Kirjaston omassa kokoelmassa on aineistoa yleisimmillä kielillä. Tarvittaessa kirjasto hankkii harvinaisempien kielten aineistoa Helsingin Monikielisestä kirjastosta. Kirjasto rekisteröi asiakkaansa tarvittaessa Espoossa sijaitsevan Venäjänkielisen kirjaston asiakkaaksi. Kirjastossa on lainattavissa suomen kielen opiskelumateriaalia sekä selkokirjoja suomeksi. Kirjasto tekee yhteistyötä kotoutusohjaajan kanssa esim. tapahtumien ja neuvonnan osalta.

Kansalaisopistopalvelut Leppävirralla tuottaa Suonenjoen kaupungin hallinnoima Sisä-Savon kansalaisopisto. Kansalaisopisto suunnittelee, kehittää ja toteuttaa maahanmuuttajien omaehtoista kotoutumista ja työllistymistä edistävää koulutusta maahanmuuttajien ja paikkakunnan tarpeiden mukaisesti. Opisto järjestää omaehtoista suomen kielen, kulttuurin ja yhteiskuntaan liittyvää opetusta maahanmuuttajien tarpeiden ja edellytysten mukaisissa ryhmissä resurssien sallimissa rajoissa.

Maahanmuuttajia kannustetaan osallistumaan opiston muihin yleissivistäviin opintoryhmiin edistäen siten vuorovaikutusta ja ystävystymistä paikkakunnan muiden asukkaiden kanssa. Opistotoimintaan osallistumista voidaan tukea opintosetelin avulla. Kansalaisopiston toiminnasta tiedotetaan kohdennetusti maahanmuuttajille erilaisten verkostojen kautta. Opiston opinto-ohjelmaa suunniteltaessa otetaan huomioon kuntalaisten koulutukselliset tarpeet ja monikulttuurisuuden vaatimukset. Maahanmuuttajille voidaan opistossa tarjota myös mahdollisuus toimia heidän oman kulttuurisen perintönsä välittäjänä ja opettajana. Opisto hakee hyviä toimintoja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi ja hyvien käytäntöjen omaksumiseksi tekemällä yhteistyötä muiden kotoutumiskoulutusta jo pitkään toteuttaneiden opistojen ja muiden toimijoiden kanssa.

"Olemme mukana lasten ja nuorten kasvun tukemisessa"

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut ovat osa kunnan peruspalveluita ja kaikkien nuorten tavoitettavissa. Nuorisopalveluiden kohderyhmänä ovat kaikki alle 29-vuotiaat leppävirtalaiset. Nuorisopalvelujen tehtävä on nuorten kasvun, kehityksen ja itsenäistymisen tukeminen, lasten ja nuorten sosiaalinen vahvistaminen sekä kasvu- ja elinolojen parantaminen. Toiminta on pääosin ennaltaehkäisevää kasvatus- ja tukitoimintaa, nuorten omaehtoisen toiminnan tukemista sekä kansalaisvaikuttamiseen ja vastuuseen kasvattamista. Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimitilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut sekä liikunnallinen, kulttuurinen ja monikulttuurinen nuorisotyö sekä ostopalveluna nuorten starttipajapalvelut ja muut paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin sopivat toimintamuodot.

Perusnuorisotyö sisältää nuorisotilatoimintaa, kerho-, leiri- ja retkitoimintaa, tapahtumia, verkkonuorisotyötä ja nuorisotyötä Kivelän koululla. Leppävirran kirkonkylällä sijaitseva nuorisotila tarjoaa kaikille lapsille ja nuorille yhteisen ja turvallisen paikan monipuoliseen, omaehtoiseen tai ohjattuun toimintaan ammattilaisten kanssa. Nuorisotila toimii myös nuorten tieto- ja neuvontapalvelupisteinä.

Etsivä nuorisotyö on 15-29- vuotiaiden nuorten kanssa tehtävää yhteistyötä. Etsivän nuorisotyön perustehtävänä on etsiä ja löytää avuntarpeessa olevia nuoria ja ohjata heitä oikeiden palveluiden piiriin. Etsivän nuorisotyöntekijän on kyettävä reagoimaan nopeastikin nuorten muuttuviin palvelutarpeisiin. Tavoitteena on nuorten itsensä aktivoiminen ja motivoiminen ottamaan vastuu omasta tulevaisuudestaan. Etsivän nuorisotyöntekijään voi ottaa yhteyttä nuori itse, vanhempi, kaveri, viranomais tai kuka tahansa yksityishenkilö, jolla on huoli nuoresta. Etsivään nuorisotyöhön ilmoitetaan lain mukaan nuorista, jotka eivät saa peruskoulun päätyttyä toisen asteen opiskelupaikkaa tai eivät ota sitä vastaan. Myös alle 29-vuotiaat toisen asteen opinnot keskeyttäneet nuoret ilmoitetaan tiedoksi etsivään nuorisotyöhön. Etsivän nuorisotyön palvelu on nuorille täysin vapaaehtoista ja ilmaista.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat tervetulleita mukaan toimintaamme. Tavoitteenamme on, että tutustuessa vieraskielisen nuoren kanssa käytetään tulkkausta. Usein kommunikointiin on käytetty englantia tai yksinkertaistettua suomea ja käytännössä asioiden näyttämistä.

Nuorisotyössä kaikkien nuorten kohdalla samat tavoitteet ja samat säännöt. Suurimmat haasteet ovat toiminnan markkinointi nuorille ja nuoren toimintaan tutustuttaminen. Siinä vaiheessa, kun lapsi tai nuori puhuu suomea tai englantia, niin toiminta nuokkarilla onnistuu jo helposti. Tällä hetkellä pyritään siihen, että nuorisotila olisi kaikille mieleinen ja turvallinen vapaa-ajan viettopaikka. Tähän pyritään sillä, että jokaiseen nuoreen otetaan aktiivisesti kontaktia ja tutustutaan heihin ja varmistetaan, että he oppivat ns. talon tavat.

"Maahanmuuttajalle pystytään järjestämään hänen tarpeitaan vastaava asunto mahdollisimman nopeasti. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä sosiaalitoimen tai muiden paikallisten toimijoiden kanssa Suomessa asumiseen liittyvien taitojen opettelun tukemisessa."

Asuminen

Asunnot maahanmuuttajille tarjoaa pääsääntöisesti kunnan omistama vuokralatoyhtiö Leppävirran Kiinteistö Oy. Lisäksi kunnassa on entisen Vanhustentaloyhdistyksen asuntoja (yksiöitä/kaksioita), jotka nyt ovat siirtyneet uudelle yhtiölle (Kiinteistö Oy Leppävirran Majurinpelto). Yhtiön hallinnoinnista ja asuntojen vuokrauksesta vastaa Leppävirran Kiinteistö Oy.

Ryhmänä tuleville maahanmuuttajille asunnot valitaan ja tarpeen mukaan kalustetaan yhteistyössä sosiaalitoimen ja Leppävirran Kiinteistö Oy:n kesken. Mitä aiemmin tiedetään asuntojen tarve, koko ja toivottu sijainti niin sitä paremmin Leppävirran Kiinteistö Oy voi vastata kysyntään

Kotouttamisen näkökulmasta huomioidaan huoneistojen sijainti, mahdollisimman lähellä palveluita ja julkisen liikenteen reittejä. Turvallinen asuinympäristö esim. huoneiston sijainti talossa, kerros-/rivitalo ja asuinkerros. Heti asunnon osoittamisen yhteydessä annetaan ohjausta asumiseen liittyvissä kysymyksissä ja säännöissä sekä huoneiston kalusteiden ja tekniikan käytössä. Asumisen ohjauksesta vastaa kotoutumishajaaja tai vuokranantaja.

Leppävirran Kiinteistö Oy:n kannalta on tärkeää, että uusien asukkaiden asuttamisessa huomioidaan riittävät vastuulausekkeet huoneistojen mahdollisesta normaalia kulumista suuremmasta korjaustarpeesta sekä vuokran ja käyttökorvausten maksujen sujuvuudesta. Kotoutumishajaaja on tarvittaessa mukana neuvomassa vuokran maksussa ja yhdyshenkilönä vuokrasuhteeseen tai kiinteistön huoltoon liittyvissä kysymyksissä.

Leppävirran Kiinteistö Oy:n yhteyshenkilönä maahanmuuttaja-asioissa toimii toimitusjohtaja Mika Nupponen.

3.2 Valtion palvelut

Maahanmuuttovirasto myöntää oleskeluluvat, käsittelee turvapaikkahakemukset, ohjaa vastaanottokeskusten toimintaa, päättää käännästämisestä ja karkottamisesta, vastaa kansalaisuushakemusten käsittelystä ja pakolaisen matkustusasiakirjan tai muukalaispassin myöntämisestä. Leppävirtaa lähin Maahanmuuttoviraston toimipiste sijaitsee Kuopiossa. Maahanmuuttovirastossa asiointiin tehdään ajanvaraus sähköisen varausjärjestelmän kautta.

Tietyn ajan Suomessa laillisesti oleskellut ja asunut ulkomaalainen voi hakea Suomen kansalaisuutta. Asumisaikavaatimuksen lisäksi kansalaisuuslaissa on säädetty kielitaito-, nuhteettomuus- sekä muita edellytyksiä kansalaisuuden saamiseksi.

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat ulkomaalaisten maassa oleskelua ja tarvittaessa poistavat maasta luvattomat ulkomaalaiset ja henkilöt, joiden oleskelulupa on rauennut tai peruutettu.

Itä-Suomen poliisilaitoksella ulkomaalaisasioita hoidetaan Kuopion, Joensuun ja Mikkelin poliisiasemilla. Leppävirran alueella asuvien henkilöiden lupa-asiat hoidetaan Kuopiossa. Asiointi vaatii ajanvarauksen. Lähin poliisiaseman sijaitsee Varkaudessa, jossa on muun muassa poliisipäivystys, lupapalvelut, löytötavarat, asetarkastukset, rikostutkinta ja järjestyspoliisi.

Ulkomaalaista koskevat Suomessa samat lait kuin Suomen kansalaisia. Rikosprosessi etenee ulkomaalaisten asianosaisten kysymyksessä ollessa samalla tavoin kuin yleensäkin. Hakemusasioista poiketen niissä asioissa, jotka ovat tulleet vireille viranomaisen aloitteesta (esimerkiksi rikosasiat), viranomaisen hoitaa tulkitsemisen.

Pohjois-Savon TE-toimiston tavoite on tukea ja edistää maahanmuuttajien edellytyksiä hakeutua työelämään ja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on ohjata maahanmuuttaja kieliopintoihin ja yhteiskuntaan tutustumiseen, kartoittaa hänen osaamisensa ja laatia yhdessä ammatillinen suunnitelma jatkoa varten. Työ- ja elinkeinotoimistossa maahanmuuttaja saa tietoa avoimista työpaikoista, koulutuksesta, ammatinvalinnasta, yrittäjyydestä, työttömyysturvasta ja yleisistä työelämään liittyvästä asiasta. Jokaiselle maahanmuuttaja-asiakkaalle, joka on siihen oikeutettu, tehdään kotoutumissuunnitelma. Kotouttamistoimenpiteinä työ- ja elinkeinotoimistolla on tarjota maahanmuuttajakoulutusta, joka voi olla kielikoulutusta, ammattiin ja opintoihin valmentavaa koulutusta sekä puhtaasti ammatillista koulutusta. Lisäksi voidaan käyttää työhön tutustumisessa työharjoittelua ja ammatinvalinta- ja ammatinvaihtotilanteessa työkokeilua. Työnhakukoulutusta pyritään järjestämään jokaiselle ja halukkaat voivat osallistua yrittäjäkoulutukseen.

Opetushallinnon hallinnoimaa koulutusta kutsutaan omaehtoiseksi koulutukseksi. Maahanmuuttajat kuten muutkin opiskelijat hakeutuvat siihen omaehtoisesti, vapaan opiskeluoikeuden puitteissa. TE-palvelut voi kotouttamislain perusteella rinnastaa kotoutumissuunnitelmien piirissä olevilla tällaiset koulutukset työvoimapoliittiseen koulutukseen siten, että opiskelijoille voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi työvoimakoulutuksen aikaiset etuudet. Tällöin puhutaan niin sanotusta rinnasteisesta koulutuksesta. Omaehtoisen koulutuksen rinnastamisesta päättää TE-toimisto osana maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaa. Rinnasteisen koulutuksen ehtona on, että koulutus edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja pääsyä työmarkkinoille. Muun muassa ammattiopistot ja vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät rinnastettavaa koulutusta.

Leppävirralla ei ole TE-toimiston toimipistettä. Lähin toimipiste palvelee Varkauden Navitaksessa. Kotoutumislain piiriin kuuluvia maahanmuuttajia auttaa heidän tilanteeseensa perehtynyt Te- toimiston asiantuntija. Kotoutumisajalla olevien asiakkaiden asioita hoitavat asiantuntijat työskentelevät pääosin Kuopiossa ja ovat tavoitettavissa etämenetelmin.

Digi- ja väestötietovirasto hoitaa Suomeen muuttavan ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnistä. DVV:ssä asioidaan ajanvarauksella Kuopiossa tai Mikkelissä. Isommille ryhmille rekisteröintejä voidaan järjestää myös Varkaudessa.

Rekisteröitymiseen tarvitaan passi tai muu virallinen kuvallinen henkilökortti, oleskelulupa (EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulijat), oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus sekä muut keskeiset dokumentit ja niiden viralliset käännökset (esim. avioliittotodistus ja lasten syntymätodistukset) laillistettuina. Suomalainen henkilötunnus postitetaan maahanmuuttajalle rekisteröinnin tuloksena, jos hän ei ole sitä jo aiemmin saanut.

Kelan leppävirralaisia lähin toimipiste sijaitsee Varkaudessa Rajakadulla. Kela palvelee myös sähköisesti internetissä ja sillä on oma puhelinneuvonta myös maahanmuuttajille. Opastusta Kelan etuuksiin liittyen on saatavissa venäjäksi, arabiaksi, englanniksi ja ruotsiksi.

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Kun ulkomaalainen muuttaa Suomeen, Kela tekee päätöksen siitä, kuuluuko hän Suomen sosiaaliturvan piiriin eli onko hänellä oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Päätöksen perustana on laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

Henkilön ollessa oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan Kela lähettää hänelle kotiin sairausvakuutuskortin eli Kela-kortin. Kela-korttia tarvitaan mm. terveyskeskuksessa, sairaalassa, apteekissa, lääkärissä ja hammaslääkärissä.

Perustoimeentulotukea on haettu Kelasta 1.1.2017 lähtien. Asiakkaat tarvitsevat päätöksen perustoimeentulotuesta, vaikka hakisi vain täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Kelan asiakkailta on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi Kelassa ei onnistu omalla äidinkielellä eikä löydy muutakaan yhteistä kieltä Kelan toimihenkilön kanssa. Tulkkina voi toimia kyseistä kieltä osaava Kelan virkailija tai ulkopuolinen ammattitulkki. Tulkki on vaitiolovelvollinen. (www.kela.fi)

Pohjois-Savon Ely-keskus tarjoaa palveluja ja tietoja maahanmuuttajille muun muassa työllistymiseen, yrittämiseen, tarvittaviin lupiin ja koulutuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Maahanmuuttajien kotouttaminen, työllistyminen ja yhteiskunnallinen osallistuminen edellyttävät tietoja ja taitoja, joita kehitetään kotoutumista tukevilla toimenpiteillä. Ely-keskuksen keskeisenä tehtävänä maahanmuuttajien kotouttamisessa on kotouttamislain toimeenpano ja toteutumisen seuranta alueellisesti sekä kotouttamistoimenpiteiden alueellinen yhteensovittaminen valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Yhteistyötä kotouttamispäätöksissä tehdään kuntien, työ- ja elinkeinotoimistojen, eri järjestöjen sekä aluehallintovirastojen kanssa.

3.3 Kolmannen sektorin toimijat

Vapaa-aikaan sijoittuva kotouttamisen tavoitteena on tutustuttaa maahanmuuttaja paikalliseen väestöön ja tarjota mahdollisuus oppia uudesta kotiseudustaan. Mielekäs tekeminen ja osallistuminen lisäävät hyvinvointia ja sosiaalisia suhteita. Vuorovaikutus paikallisten kanssa auttaa vahvistamaan suomen kielen taitoa ja karistamaan ihmisten välisiä ennakkoluuloja. Kolmannen sektorin kotouttamisen ytimessä ovat kulttuurien kohtaaminen ja molemminpuolinen oppiminen.

Leppävirralla kotouttavaa yhteistyötä on kehitetty jo edellisen kotouttamisohjelman aikana. Vapaa-aikaan sijoittuva kotouttaminen koostuu pitkäjänteisestä yhteistyöstä sekä kotouttavista tapahtumista tai tempauksista. Leppävirran kunnan kotoutumispalvelut ovat olleet vahvasti mukana järjestöyhteistyössä, tukemassa kolmannen sektorin toimijoita monikulttuurisen toiminnan järjestämisessä.

Setlementti Ukonhattu on mahdollistanut vuoden 2017 alusta asti KOTO-kerhon toiminnan. Vapaaehtoiset ja kotoutumisohjaaja tapaavat viikoittain leppävirralaisia maahanmuuttajia Pappilanpuiston Seniorikodin ryhmätilassa. Kerhon tavoitteena on vapaamuotoinen suomen kielen opiskelu ja yhteiskuntatiedon oppiminen. Kerhoon ovat tervetulleita aikuiset sekä lapset. Setlementti Ukonhattu vastaa markkinoinnista.

Muut järjestötoimijat kuten Marttayhdistys tai SPR ovat järjestäneet maahanmuuttajakursseja tai tapahtumia. Leppävirralaiset yhdistykset toivottavat myös maahanmuuttajat tervetulleiksi omiin perustoimintoihinsa.

Leppävirran seurakunnan tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia hengellisissä, aineellisissa ja sosiaalisissa asioissa yhteistyössä muiden auttajatahojen kanssa. Toiminnassa sekä kunnioitetaan maahan muuttaneiden uskonnollista vakaumusta että tarjotaan mahdollisuutta tutustua evankelisluterilaiseen kirkkoon. Seurakunnan toiminnasta kiinnostuneita pyritään ohjaamaan

pääasiassa jo voimassa olevaan toimintaan. Maahanmuuttajilla on oikeus osallistua kaikkeen seurakunnan toimintaan. Kotouttamisohjelmaa toteutetaan olemassa olevilla työntekijäresursseilla.

Seurakunnan vastuualueisiin kuuluvat muun muassa yleinen seurakuntatyö, diakoniatyö, nuoriso- ja rippikoulutyö, lapsityö sekä evankelioimis- ja lähetystyö.

4 KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA

Kotouttamisohjelmaa ja sen toteutumista seurataan. Kotouttamisohjelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Sen päivittämisestä vastaa perusturvajohtajan koolle kutsuma monialainen KOTO-työryhmä. Arvioinnista ja seurannasta vastaa perusturvalautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto.

Ohjelmaa päivitettäessä analysoidaan seuraavien osa-alueiden toteutumista:

- Mitkä ovat kotouttamisohjelmassa mainittujen toimialojen vahvuudet maahanmuuttajiin ja heidän kotoutumiseensa liittyen (esim. positiivista kehitystä jossain asiassa tai hyvät olosuhteet/mahdollisuudet maahanmuuttajille)?
- Missä asioissa toimintaa voitaisiin parantaa tai miten maahanmuuttajia voitaisiin palvella paremmin ko. toimialoilla (esim. selkeät puutteet palveluissa, erityiset tarpeet joita ei voida täyttää)? Mitä se vaatii, että tämän puutteen tai asian korjaamisessa voi onnistua?
- Millaiset ovat toimialojen tulevaisuuden näkymät maahanmuuttajien näkökulmasta (mahdollisuudet ja uhat/positiiviset ja negatiiviset, esim. tulevat/puuttuvat toimenpiteet ongelmien ratkaisemiseksi, olosuhteiden muutos johonkin suuntaan tulevaisuudessa, resurssien määrän muutos)?

Seuranta ja arviointi 2016–2020

- Kotouttamisohjelma on päivitettävä vastaamaan kaikkien kunnassa asuvia maahanmuuttajien kotouttamista yksittäisten ryhmien sijaan.
- Kotouttamisohjelmasta puuttunut kirjaus, että Leppävirran kunnan palveluissa kotouttamistyöstä ja maahanmuuttajien palveluohjauksesta on vastannut kotoutumisohjaaja.
- Varhaiskasvatuksen resurssit eivät vastanneet kotouttamisohjelmaan kirjattuja tavoitteita tarkastelujaksolla. Tilanne on päivitetty vastaamaan tämänhetkistä tilannetta Leppävirralla.
- Järjestöjen kotouttava työ on ollut suunniteltua vähäisempää ja vaatinut kotouttamispalveluiden vastuunkantoa ajateltua enemmän. Tavoitellaan ja tuetaan järjestöjen aktiivisuutta.
- On panostettava enemmän asiakkaiden itsenäiseen asiointiin ja potilasturvallisuuden huomioimiseen terveydenhuollon palveluissa. Tilanne on parantunut huomattavasti tarkastelujaksolla.

Uusi kotouttamisohjelma laaditaan viimeistään vuoden 2024 aikana vuosille 2025-2029. Tätä kotouttamisohjelmaa päivitetään valtuustokauden vaihtuessa kuntastrategian, vision ja arvojen osalta.